

Överenskommelse om idéburet
offentligt partnerskap mellan Region
Jämtland Härjedalen och Nationell
Samverkan för Psykisk Hälsa
Jämtland Härjedalen

Bakgrundsförutsättningar för överenskommelsen

I Långsiktig utvecklingsplan för arbetet med psykisk ohälsa fastslagen av regionfullmäktige 2022 finns uppdrag och mål för samverkan, där fastslås att: "Region Jämtland Härjedalen ser behov av att samverkan med det civila samhällets aktörer behöver stärkas. Säkerställa att underlätta sådan samverkan mellan hälso- och sjukvårdens verksamheter och relevanta civilsamhällsaktörer."

Under åren 2025-2026 har en modell med IOP mellan parterna prövats som då initialt utgick från att skapa en stabil struktur mellan Region Jämtland Härjedalen och brukarorganisationer. Region Jämtland Härjedalen gav stöd till NSPH för att säkerställa långsiktig hållbarhet i verksamheten, vidareutveckla strukturen och arbetssättet, med fokus på medlemsföreningarna och ett fördjupat samarbete med region. Stödet utbetalades för inventering av medlemsföreningar och deras behov, översyn av NSPH Jämtland Härjedalens arbetssätt samt utveckla utbildningsinsatser för medlemmar och aktörer. Utöver detta tillhandahålla utbildningsmaterial, genomföra brukarrevisioner och samtalsgrupper samt utvärdera genomförda aktiviteter.

Region Jämtland Härjedalen har ansvarat för dokumentation av partnerskapets samverkan och verkat för att öka inflytande och delaktighet i beslutsprocesser. Folkhälsoenheten har under överenskommelsen fungerat rådgivande till NSPH där NSPH kan ta kontakt och konsultation i frågor. Sedan upprättandet av ursprunglig IOP har invånarinflytande utretts och NSPH deltagit i kunskapsstyrningens arbete via LPO-psykisk hälsa.

I denna nyupprättade IOP läggs fokus på brukarinflytande på systemnivå och verksamhetsnivå

Syftet med partnerskapet och verksamheten är:

Att främja delaktighet och inflytande för personer med psykisk ohälsa samt deras anhöriga/efterlevande i regionen genom att skapa en stabil struktur mellan Region Jämtland Härjedalen och NSPH Jämtland Härjedalen

Partners

Detta IOP är inrättat mellan:

Offentlig sektor: Region Jämtland Härjedalen

Idéburen sektor: Den ideella föreningen Nationell samverkan för psykisk hälsa Jämtland Härjedalen

Båda organisationerna arbetar utifrån alla människors lika värde. Organisationernas arbete utgör ett mervärde för de människor de möter såväl som ett komplement till Region Jämtland Härjedalens ordinarie verksamheter.

Nationell Samverkan för psykisk hälsa (NSPH) Jämtland Härjedalen.

NSPH är samarbetsorganisation för patient-, brukar- och anhörigorganisationer inom det psykiatriska området. NSPH Jämtland Härjedalen är en ideell förening som verkar för att stärka medlemmarnas delaktighet och förbättra förutsättningarna för personer med psykisk ohälsa.

Behov finns av att tydliggöra när och hur brukarperspektivet involveras i olika processer. Arbetssätt behöver vara långsiktigt hållbara oavsett organisatoriska förändringar. Långsiktigt bör strukturerade och långsiktiga former för brukarmedverkan fastslås, där brukarorganisationer involveras tydligare i utvecklings- och beslutsprocesser genom mer avgränsade uppdrag och tydligare strukturer för samverkan. Genom samverkan ses möjlighet att skapa vägar för aktiv brukarmedverkan. Detta samarbete är viktigt för att säkerställa NSPH:s möjlighet att vara delaktiga i beslutsfattande processer.

Värdegrund för partnerskapet

Partnerskapet ska bygga på respekt för parternas olika förutsättningar, öppenhet och dialog som karaktäriseras av ömsesidig tillit, lyhördhet och förståelse. Det ska finnas en acceptans för kritik samt transparens och långsiktighet i samarbetet. Vidare bygger överenskommelsen på varsam och respektfull hantering av de offentliga medlen som möjliggör verksamheten.

Avtalad överenskommelse

Överenskommelsen är framarbetad i samverkan mellan parterna med utgångspunkt i en gemensam dialog som inletts i syfte att stärka samarbetet mellan region och brukarorganisation för att skapa en tydlig och strukturerad väg för aktiv brukarmedverkan. Fokus för partnerskapet är psykisk hälsa och brukarmedverkan. Överenskommelsen bygger på en kontinuerlig dialog mellan parterna och att genom ett ömsesidigt lärande utveckla arbetet så att planering och genomförande sker på ett effektivt sätt och att anpassningar sker där det bedöms nödvändigt.

Överenskommelsen inkluderar en ekonomisk kompensation där Region Jämtland Härjedalen ersätter NSPH Jämtland Härjedalen med en fast summa årligen.

Övergripande mål:

Att genom ett stärkt samarbete mellan Region Jämtland Härjedalen och NSPH Jämtland Härjedalen skapa strukturerade arbetssätt för aktiv brukarmedverkan inom ramarna för Region Jämtland Härjedalens uppdrag.

Effektmål:

- Region Jämtland Härjedalen utvecklar, säkerställer och tydliggör strukturer för aktiv brukarmedverkan i processer där påverkan är möjlig.
- NSPH Jämtland Härjedalen bidrar aktivt med egnerfarnas perspektiv och brukarinflytande i kunskapsstyrning och verksamhetsutvecklande processer.
- Region Jämtland Härjedalen har en väg in till NSPH Jämtland Härjedalen medlemsföreningar.
- NSPH Jämtland Härjedalen har en väg in i regionen rörande kontakt och konsultation i frågor som rör brukarmedverkan.
- Region Jämtland Härjedalen och NSPH Jämtland Härjedalen gemensamt utvecklar och prövar modeller för brukarmedverkan i olika delar av regionens verksamheter.

Region Jämtland Härjedalen ska verka för att öka inflytande och delaktighet i beslutsprocesser

Vid initiering av brukarmedverkan ansvarar Region Jämtland Härjedalen för att tydliggöra graden av inflytande i den process det gäller. Detta i enlighet med "Överenskommelse om samarbete mellan kommunerna i Jämtlands län och Region Jämtland Härjedalen gällande personer med psykiska funktionsnedsättningar".

Brukarmedverkan kan delas in i tre nivåer, systemnivå, verksamhetsnivå samt individnivå.

Systemnivå

- Möjlighet att kunna påverka på en organisatorisk och strategisk nivå, ex. vid utformande av vårdprogram, riktlinjer eller politisk påverkan. I sammanhang där arbete bedrivs och beslut fattas som rör stora delar av länets invånare.

Verksamhetsnivå

- Möjlighet till inflytande i processer/beslut som rör en verksamhets planerings- eller utvecklingsarbete.

Individnivå

- Den enskildes möjlighet att påverka sin livssituation.

Avgränsningar

Överenskommelsen gäller delaktighet på Systemnivå och utvecklande på verksamhetsnivå och reglerar inte brukarinflytande inom enskilda ärenden, på lokal nivå inom regionens olika verksamheter eller för synpunkt och avvikelshantering som hanteras av verksamheterna själva och/eller patientnämnden.

Modell för delaktighet på system och verksamhetsnivå

Ett sätt att beskriva delaktighet på system och verksamhetsnivå är en variant av SKR:s delaktighetstrappa. Denna beskriver olika grader av delaktighet och vad som förväntas inom ramen för samverkan/deltagande. Ger stöd för att tidigt enas om vad avsikten med den planerade brukarmedverkan ska vara.

Modellen visualiseras nedan och ska användas som underlag för dialog när det i samverkan bedöms aktuellt att ha ett invånarperspektiv i utvecklings-/förbättrings-/utredningsarbete.

Genom partnerskapet ska NSPH Jämtland Härjedalen ges möjlighet att

På Systemnivå

- Verksamhetschef och ordförande ges möjlighet att delta i LPO-psyisk hälsa vid storgruppsmöten 4 ggr/år genom programägare/LPO-ordförande eller av denne utsedd representant
- Lämna egnerfarnas synpunkter gällande lokala tillägg i kliniska kunskapsstöd samt i förekommande fall gällande GAP-analyser och vård och insatsplaner.
- Lämna egnerfarnas synpunkter vid ärendehandläggning såsom besvarande av remisser och utveckling av rutindokument
- Utifrån egnerfarnas perspektiv och kunskap lämna inspel till länshandlingsplanens aktivitetsplan som grund för länets utveckling för psykisk hälsa och suicidprevention.
- Delta i samverkansfrågor som överenskommelser och arbetet utifrån samsjuklighetsutredningens förslag
- Sprida kunskap om brukarinflytande och informera om NSPH Jämtland Härjedalens verksamhet inom, för uppdraget, relevanta grupperingar och samverkansarenor.

På Verksamhetsnivå

- Fungera som kunskapsbank och expertstöd till hälso- och sjukvårdens verksamheter i frågor relaterade till utveckling av systematiskt patient-/brukarinflytande.

NSPH tillhandahåller även insatser på verksamhetsnivå som utgår NSPH:s kunskapsmaterial metodhandboken och kunskaps(o)rättvisor, såsom patientforum och brukarrevisioner. Samt individinriktade insatser för länets invånare och yrkesverksamma såsom studiecirkel och antistigma-inriktade föreläsningar av Hjärnkolls ambassadörer. Genomförande av dessa insatser ingår inte i detta partnerskap och förutsätter därmed separata avtal mellan respektive verksamhet och NSPH.

Samverkan och uppföljning

- Kontinuerlig dialog förs vid behov mellan parterna under hela perioden.
- Gemensamma prioriteringar som görs årligen ligger till grund för genomförandet av partnerskapet
- Region Jämtland Härjedalen ansvarar initialt för dokumentation av partnerskapets samverkan och att årligen kalla till uppföljningar. Båda parter åtar sig att löpande följa upp och utvärdera pågående insatser för att säkerställa att de leder till önskade resultat.
- NSPH Jämtland Härjedalen ansvarar för att uppmärksamma behov som kan uppstå under avtalstiden.
- En samlad uppföljning av insatserna, dess effekter och lärdomar från partnerskapet redovisas vid avtalets slut.
- Partnerskapet förutsätter en aktiv dialog kring samverkan med andra berörda parter såsom kommuner och kommunförbundet Jämtland Härjedalen
- Region Jämtland Härjedalen ansvarar för att sprida information om partnerskapet och informera om dess möjligheter inom organisationen.

Period för partnerskapet

Partnerskapet gäller 2027-2028

Finansiering och betalningsvillkor

Vid tecknande av partnerskapet betalar Region Jämtland Härjedalen en fast summa på 400 000 kronor till NSPH Jämtland Härjedalen. Därutöver ges NSPH Jämtland Härjedalen möjligheten att erhålla 400 000 kronor under 2027 samt 400 000 kronor under 2028, under förutsättning att erforderliga beslut tas rörande statliga medel för brukarinflytande under dessa år.

Ersättningen avser att bidra till grundläggande kostnader för personal- och administration som ger NSPH Jämtland Härjedalen förutsättningar att utveckla en stabil organisation. Partnerskapet utesluter inte att organisationen ges möjlighet att på andra vis erhålla ekonomisk ersättning från regionen. Vid deltagande i av Region Jämtland Härjedalen anordnade råd, möten eller uppdrag äger NSPH Jämtland Härjedalens representanter rätt till eventuell arvodering enligt gällande regler och rutiner.

Förlängning

Möjlighet finns att förlänga avtalet, med utgångspunkt i vad som uppnåtts inom ramen för det överenskomna partnerskapet samt eventuellt förändrade behov eller förändring avseende resurser. Dialog gällande detta inleds senast under våren 2028.

Omförhandling, hävningsrätt samt tvist

Om betydande avvikelser från verksamhetsplan och budget sker ska parterna innan förändringarna genomförs föra en dialog och på rätt nivå godkänna förändringarna. Om någon av parterna inte uppfyller villkoren för överenskommelsen eller brister i sina åtaganden, eller det råder väsentligt förändrade omständigheter så ska alla medverkande parter föra en dialog om huruvida avtalet kan fortsätta. Part kan häva detta avtal om någon motpart inte fullföljer sina åtaganden och rättelse inte sker utan dröjsmål. Vid händelse av att avtalet hävs blir parten återbetalningsskyldig för delar eller hela summan som Region Jämtland Härjedalen har betalat ut inom ramen för detta avtal.

Om tvister uppstår ska dessa i första hand lösas genom dialog mellan avtalsparterna.

Kontaktpersoner

Region Jämtland Härjedalen
Anna Frisk
Utvecklingsstrateg

NSPH Jämtland Härjedalen
Emelie Rydebjörk
Verksamhetschef